

A japán császár mint költő.

Írta: Dr. Ágner Lajos.

Mutsuhito, Japán népszerű császára nem csupán uralkodója a szigetországnak, hanem költői babérokra is vágyik. Felséges nejével, Haruko császárnéval verseket is szerkeszt, amelyek gyakran igen kedveltek Nippon fiainak. A Seitoku yobun című kötet 1906-iki számában egyebek mellett Mutsuhito és Haruko verseit is olvashatjuk. Ez a kötet igen érdekes a Kelet megismerése szempontjából. Sajtó alá rendezte Higashikuze gróf, Mutsuhito kegyeltje s megjelent a Sanzeido kiadásában. Bevezetőnek olvasunk érdekes adatokat a császár, császárné és trónörökös életéből, azonkívül olvashatjuk Mutsuhito császárnak 1867. március 14-iki alkotmányos esküjét, 1882. január 4-én a csapataihoz tartott lelkes beszédjét s 1890. október 30-án a nevelésről kiadott rendeletét. Aztán jönnek a császár versei szép, jellemző hivagana írással. A költemény formája az u. n. uta. „Uta” éneket, dalt jelent, itt a versnek olyan formáját, mely egy 17-es és egy 14-es sorból áll. Az első sor ütemszerű beosztása 5, 7, 5, a másodiké 7, 7. Rím nincs. A vers ritmusát a szótagoknak (az ő fogalmaik szerinti) szabályos beosztása kölcsönzi. Az európai irodalomban az utóbbi években több fordítójuk akadt Mutsuhito verseinek. Így Lange Rudolf, berlini egyetemi tanár, ki huszonnyolcat fordított le belőlük distichonban s magyarázó jegyzeteket is mellékelte hozzájuk. E sorok is az ő adatai alapján irattak. (Megjelent e fordítás és dolgozat a „Mitteilungen des Seminars für orientalischen Sprachen an der königlichen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Berlin” című folyóiratban. Kiadja Prof. Dr. E. Sachau, 1910.) Különféle lapok, folyóiratok és kisebb-nagyobb könyvek is gyakran közölnek szemelvényeket a császár és császárné költészetéből. Ezek közé tartozik A Lloyd: „Imperial lines” és Wadagaki: „Stray leaves” című kötete is.

A versírás különben régi hagyomány Japánban, így az uralkodóházban is. A mai császár apja, Kóme Tennó nagy súlyt helyezett arra, hogy fia (a mai császár) már kora gyermek

mekségétől fogva áldozzon a múzsáknak. Naponta 5—6 verset kellett írnia. Ma — mint Lange jellemzően megemlíti — 50—60 verset komponál a felséges poéta, kinek verseit a lojális kritika nem győzi eléggé magasztalni, különösen kiemelve „őszinteségét” és „mély érzelmeit”, mint ezt a Kózo-kugahóban is olvashatjuk.

A motívumok, amelyek Mutsuhitót ihletik, nem nagyon változatosak, de becsesek; ilyenek: a haza örökkévalósága, önfeláldozás a hazáért, az ősök tisztelete, lojálítás, áldáskérés a hazára, kötelességtudás, a harcosok dicsérete, a Fujino Yama nevű hegy, a tavasz, a virágnyílás, a folyóvíz csendes csobogása, napkelte, a hó stb.

Kettőt eredeti szövegben is bemutatok fordítással együtt, hogy az olvasónak fogalma legyen a japáni „uta” nevű versről. Ime az egyik:

JUKKAI.

Jo no naka wa takaki iyashiki hodohodo ni
mi wo tsukusu koso tsutome narikere.

SZEMLELŐDÉS.

Ha a földön minden pór és gazdag rangja
szerint dolgozik, ez a kötelesség teljesítése.

A másik:

ORI NI FURETE YOMOSSETAMA IKERU.

Yume same te mazu koso omoe ikusabito
mukaishi kata no foyori ikani to.

ALKALMI VERS:

Ha álmomból felébredek, első gondolatom:
mi hír a harc mezején?

Már ezekből is látjuk, hogy a Mutsuhito Tennó „uta”-i nem valami mély költői lélek megnyilatkozásai. A szótagok szabályszerű ismétlődésével előidézett ritmus egyszerű költői játék a császár kezében.

Lássuk még egy párnak a tartalmát!

ALKALMI VERS.

Magasztaltjátok, míg a világ áll, azon férfiak
tetteit, akik a hazáért életüket feláldozták.
A TÜKÖR.

Hősök, ápoljátok a japán szellemet és az után
tartsátok magatokat, hogy ez a világ minden
népének tükröképe legyen!

NYÁRI HANGULAT.

Míg a kihallgató teremben hallgatom az elő-
terjesztéseket, egész elfelejtettem, hogy mily
forró a nap!

ALKALMI VERS.

Mig a verandán a hold fényét szemlélem, azon
töprengek, mi hír a harc mezején?

A FALÚ FÜSTJE.

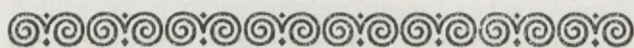
Öröm tölti keblemet, ha (látom, hogy) a fal-
vakban évről-évre mindjobban emelkedik
a füst. (Értsd: a „népjólét“)

A TEKENŐSBÉKA.

Akitsu-sima (Japán régi, mondai neve)
szikláin, melyek megingatlanul állanak,
örökké fognak teknősök lakni.

Egyszerűség, közvetlenség erejével hatnak
e két soros kis versecskék, amelyek Nippon
fiaiban gyakran oly nagy lelkesedést idéznek elő.
Valamennyi közt a mi európai izlésünknek
azok tetszenek, amelyeket hangulatoknak le-
hetne elnevezni. Megkapó az az ufa (dal),
melynek alapgondolata az, hogy „mennyre
örül a császár szíve, mikor látja, hogy mindenütt
a hazában élet van, s utak visznek a magas
hegyek közé.“ A kultura és népjólét terjedését
egyszerű közvetlenséggel fejezik ki e sorai.

Maga a császár a költői működés meg-
becsülését intézmény alapításával is kifejezte;
u. i. alapított egy „O-ufadokoro“ nevű, a
császári ház miniszteriuma alá tartozó, költői
forumot, melynek élén a császári ház poétája,
Br. Takasaki Masakaze áll. Ez a költői testület
bizonyos periodikus ünnepek keretén belül
bemutatja a császár és császárné legujabb
költeményeit, azonfelül gondoskodik a hazafias
ünnepek műsoráról s költői versenyeket
is rendez.

A mély hegedű hangja.

Irta: Henry Hermann.

A mély hegedű hangját szeretem,
Ha tavasz-estén halkan átsuhan
A messze, piros szegfű-kerteken.

A hangja: mint titok-virágok nyelve,
S szárnyat adó, hogy fehér galamb módon
Repüljünk vele föl a fellegekbe.

És elhúzódva messze Napnyugatnak
Leszálljunk hol a bibor-erdők alján
Az esti fények csendesen kihunynak.

Fordította: Harsányi Lajos.

Moszkva égése.

Irta: Fehér Oszkár.

I.

A z asszony idegesen toppantott egyet.
„Hát végre miért is hurcoltak engem
ide? Talán vétettem valamit? Ugyebár
nem felséges uram s íme, már órák hosszat
itt tartanak. Szegény, tehetetlen, beteg férjem
egészen magára hagyatva fekszik otthon, kis
gyermekem, az édes kis Dunyasa, jó istenem,
ki tudja, mint sír már utánam! Cselédségünk
nincs, hisz nem maradt most Moszkvában a
a franciák közeledténél hírére egy épkézláb
orosz sem. Felség, könnyörüljön rajtam, bo-
csásson végre el!... Hát elenged, ugye hogy
elenged most már! Hisz nem követtem el
semmit, amiért fogságot érdemelnék!...“

A nagy császár ott állt előtte, karját mellén
keresztbefonva, valami leirhatalan gyönyörű-
séggel nézte ennek a selymes, szőke hajú,
bajos, kis teremtésnek tehetetlen vergődését.
Nézte, szinte leste, mint gyűlnék a szelid,
angyali kék szemekbe a ragyogó, forró könny-
cseppek és hallgatta mohón, élvezettel, kéjjel,
mint tör ki ebből a kis, gyenge, remegő
asszonyból, az elkeseredett dac, a kedves,
parancsoló akaratosság. Oh, mennyire tetszett
ez Napoleonnak!

„Kedves, jó asszonyom“, szólalt meg sze-
lid, szinte kérlelő hangon a császár, „a világ-
ért sem tartottam itt azért magát, mintha
elkövetett volna valamit. Sőt még azért sem,
mintha attól tartanék, hogy el fog követni
valamit. Az ilyen fízta, ragyogó, szép szem-
pár csak csupa angyali jószágot árul el...
Hát mondja, őszinte, igaz lelkére, édes, jó
asszonyom, nem érzi ön, nem súgja meg
önnek, valami mámorító, édes sejtelem, hogy
miért tartom itt magát? ... Hát...“

Az asszony égő, lángoló arccal ugrott fel.

„Felség“ — kiáltotta indulattól remegő han-
gon — „üglátszik megfélemedezett arról, hogy
nem francia, de orosz nő áll ön előtt.“

Napoleon — meghökkent. Erre nem volt
elkészülve. Arcát bíborvörös pír öntötte el,
ajkát összeszorította a harag. Néhány másod-
percig szólni sem tudott.